

De kunst van het effectief nietsdoen op het werk

Liever lui dan moe

Elke dag overwerken, weekenden doorhalen en op vakantie je laptop mee. Steeds meer mannen zijn hun veeleisende en urenvretende loopbaan zat en switchen naar een slechter betaalde, makkelijkere baan. Maar zou het niet veel slimmer zijn om te leren doen alsóf je hard werkt?

In de Verenigde Staten is het al jaren een trend. Goedboerende zakenmannen die willen ontsnappen aan hun gestresste bestaan schuiven een bloeiende carrière aan de kant voor een stukken slechter betaalde, maar ook veel minder veeleisende en vaak bevredigendere baan in de maatschappelijke of ideële sector. *Downshifters*, zo worden deze idealisten genoemd. Ook in Nederland steken ze steeds vaker de kop op, al blijken er in ons kikkerlandje nog twee grote struikelblokken te zijn die een heuse downshifftrend danig in de weg staan. Allereerst: het salaris. Wij Nederlanders staan te springen om minder hard te werken, maar dan wel met behoud van ons prettige loonstrookje. Blijkt

dat we er qua inkomsten op achteruitgaan, dan ploeteren we net zo lief nog decennia voort in ons huidige energievretende beroep. Tel daarbij op dat Amerikanen een stuk idealistischer van aard zijn dan Nederlanders - inzet voor het milieu, zorg, onderwijs of charitatieve instellingen vinden we hartstikke mooi, zolang andere mensen dat doen - en je begrijpt: downshiften gaat 'm hier niet worden. Aan de andere kant zijn we het met z'n allen wel goed zat. Het dagelijkse overwerken om targets te halen, de weekenden die we doorhalen op kantoor in plaats van in de kroeg, de onstuitbare tsunami van e-mail die dagelijks in onze inbox valt, de geestdodende opdrachten die we in een razend tempo dienen

uit te voeren, de schier eindeloos durende vergadersessies en die vervloekte Blackberry die op last van de hoge baas zelfs op vakantie mee moet om 'toch een beetje bereikbaar te blijven'. Maar wat zijn de opties? Is er een manier om ons vege lijf te redden?

Als er iemand is die deze vraag kan beantwoorden, is het Joep Schrijvers, bestsellerauteur van succesvolle, kritische boeken als *Hoe word ik een rat?*, *Het Wilde Vlees* en *Het maandagmorgen-gevoel*, waarin hij beschrijft hoe de fysieke ongenoegens die veel mensen bij het begin van de werkweek voelen, symbool staan voor het moderne, algehele onbehagen van werknemers. Wat kunnen we volgens hem aan

dat maandagmorgengevoel doen? “Accepteren,” antwoordt Schrijvers droog, “gewoon accepteren.” Een nogal simpel antwoord op zo’n alomvattende vraag, zo lijkt het, “maar wel het enige juiste. Het is een wijdverbreid misverstand dat werken leuk moet zijn. Werken is niet leuk, werken is gewoon buffelen. Het is de zoveelste organisatievergadering, de zoveelste spreadsheet en de zoveelste monitoring. Werk is iets wat je doet omdat je ervoor betaald krijgt. Het is geen permanent orgasme en dat zal het ook nooit worden. Dat kunnen mensen maar beter aanvaarden.”

LANTERFANTEN EN LUMMELEN

Joep Schrijvers kwam op het idee voor *Het maandagmorgengevoel*

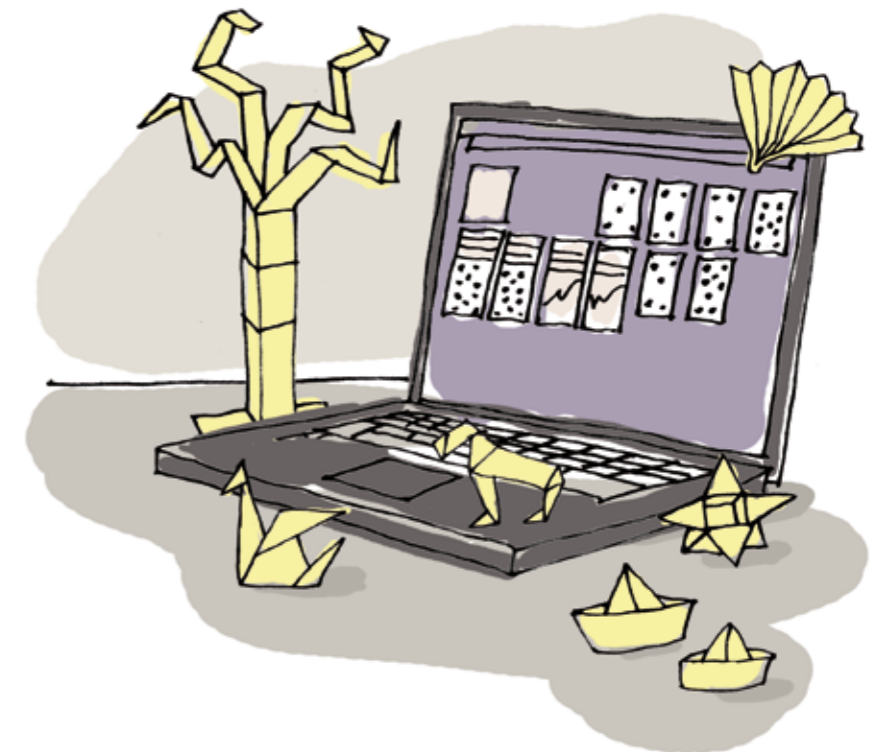
nadat hij voor de zoveelste keer van iemand uit z’n omgeving had gehoord dat hij ‘zijn passie ging volgen’ en ‘meer voldoening uit zijn werk wilde halen’. “Daar werd ik zó chagrijnig van. Mens, dacht ik, als ik dat elke dag zou moeten bereiken, dan had ik een psychiater nodig! In mijn boek keer ik me daarom volledig af van de modieuze prietpraat van al die wij-gaan-er-voor-types, de nieuwe bureaucraten en de spirituele managers met hun ‘ik ben in het zijn’-nonsens.” In plaats daarvan gaat Schrijvers allereerst op zoek naar de veróorzakers van het maandagmorgengevoel. De bullebakken die ons afsnauwen, de jalouse krenge die ons achter onze rug om zwartmaken, de machomannen die ons proberen

af te troeven, de kleffe, slijmende chefs en de ‘veranderaars’ die ons gek maken met hun wijzigingen op de werkvloer. Vervolgens draagt hij dé tips aan om werken met deze onmogelijk types zo draaglijk mogelijk te maken: meer de kantjes er vanaf lopen en vaker lummelen en lanterfanten. “In zekere zin is die opmerking natuurlijk *tongue-in-cheek*”, zegt Schrijvers. “Wat ik ermee bedoel is dat het vandaag de dag haast wel lijkt dat het menselijk bestaan een werknemersbestaan is geworden. Dat vind ik fout. Op een gegeven moment ben je dan alleen nog maar aan het inschatten waaraan iets bijdraagt. Maar waarom moet elk uur waarde hebben? Er is toch meer onder de zon dan presteren alleen? Die op-

per jaar doorbetaald op vakantie, en draag verder zo min mogelijk bij op je werk. Voer je taken uit, maar laat extra taken liggen. Zoek je heil in je privéleven, ga leuke dingen doen met je man of vrouw, stort je op een hobby, ga voor mijn part vogelhuisjes van luciferhoutjes bouwen op zolder. Haal daar je plezier en voldoening uit, want werk is aan het einde van de rit ook maar gewoon werk.”

WEES EEN GRIJZE MUIS

Dat klinkt allemaal mooi en aardig, maar hóe ga je dat precies aanpakken, de hele dag uit je neus eten zonder dat je baas dat in de smiezen krijgt? “Dat maakt eigenlijk weinig uit”, zegt de Franse econoom en psychoanalyticus Corinne Maier. Zij

‘WERK IS IETS WAT JE DOET OMDAT JE ERVOOR BETAALD KRIJGT - HET WORDT NOOIT EEN PERMANENT ORGASME’

TIEN KEER LIEVER LUI DAN MOE OP HET WERK

1. Kom altijd een paar minuten eerder op kantoor dan je collega's en ga net iets later weg. Doe 's ochtends alsof je al uren bezig bent en bestel 's avonds in het bijzijn van je collega's alvast een pizza omdat het 'wel weer een latertje zal worden'.
2. Loop veel rond en doe dat liefst zo snel mogelijk. Als je regelmatig een rondje door het bedrijf loopt, lijkt het alsof je het heel erg druk hebt. Loop met een flinke pas, zodat mensen het idee krijgen dat je met belangrijke en dringende zaken bezig bent.
3. Zorg ervoor dat je altijd een notitieblokje en een pen bij je hebt. Begin direct met schrijven als je op de gang iemand tegenkomt.
4. Probeer over één onderwerp net even iets meer te weten dan je collega's. Laat geen gelegenheid onbenut om over dit onderwerp te beginnen.
5. Zorg dat je voor je werkzaamheden afhankelijk bent van de input van anderen. Vraag steeds om input waarvan je weet dat die pas maanden later of helemaal nooit zal komen.
6. Werk alleen in teamverband aan projecten op de lange termijn. Stel jouw deel net zo lang uit ("Sorry, ik heb het druk, druk, druk") totdat het project is afgelast of wordt gewijzigd.
7. Eet achter je bureau. Zo laat je zien dat je geen kostbare tijd wil verliezen door in de kantine te gaan eten. Drukker kan niet.
8. Stuur nachtelijke mailtjes. Als je midden in de nacht nog mail verstuurt, laat je zien dat je ook thuis nog keihard aan het werk bent. Slimmerik als je bent blij je daarvoor natuurlijk niet tot extra laat op. Je programmeert je mailprogramma zo dat de mail later wordt verstuurd.
9. Verschuil je achter stapels dossiers en papieren, trek alle lades van je bureaublok open en bedelf je tafel onder lege waterflesjes. Een leeg bureau wekt alleen maar argwaan.
10. Plan je vakantie het liefst in de periode dat het extra hectisch is op kantoor. Op de vraag of je je plannen nog kunt wijzigen, antwoord je dat je deze vakantie hard nodig hebt om bij te komen.

merking over lanterfanten moet je in die context plaatsen. Laat de dingen op je werk eens wat vaker gewoon hun gangetje gaan.”

Volgens Schrijvers hebben al heel wat mensen in Nederland zijn wijze raad opgevolgd en lanterfanten op hun werk tot een kunst verheven. “Niks mis mee. Kijk, als het mogelijk is, kun je beter ontslag nemen als je baan je absoluut niet meer bevalt. Maar er zijn talloze omstandigheden te bedenken waardoor je dat niet wilt of kunt. Je gaat er in salaris op achteruit, het lukt je vanwege je leeftijd niet meer om een andere baan te vinden of je hebt er simpelweg de puf niet voor. In die gevallen pleit ik ervoor om mentaal afscheid te nemen van je baan.” En daarmee bedoelt Schrijvers “aanvaarden dat je niks met je baan hebt, maar ook niet weg kunt gaan en dus moet ‘duiken’. Ga lekker drie keer

‘AANVAARD NOOIT, ONDER GEEN ENKELE VOORWAARDE, EEN FUNCTIE MET VERANTWOORDELIJKHEID’

schreef een paar jaar geleden een boek over de loze belofte van het bedrijfsleven, *Liever lui – de kunst van het effectief nietsdoen op het werk*. Zij zegt dat het bedrijfsleven werknemers niets te bieden heeft. Wie probeert zo min mogelijk te doen op het werk, heeft dus ook niets te verliezen. “Werknemers zijn de slaven van deze tijd”, zegt Maier in haar bestseller. “Je weet dat het bedrijfsleven niet de juiste plek is voor zelfontplooiing - of je zou het kunnen weten. Je werkt voor het salaris dat aan het einde van de maand op je rekening wordt gestort. Punt.” Het is volgens Maier daarom zinloos een poging te wagen het systeem te veranderen. Jezelf ertegen verzetten versterkt het systeem alleen maar. “Wat je doet, dient uiteindelijk nergens toe. Je kunt van de ene op de andere dag vervangen worden door de eerste de beste onbenul.” Haar

tip: werk zo weinig mogelijk en besteed liever wat tijd (niet te veel natuurlijk) aan jezelf verkopen en aan het opbouwen van een netwerk van semi-vrienden binnen het bedrijf, zodat je de nodige steun verwerft en onaantastbaar wordt binnen de organisatie. “Je wordt niet beoordeeld op hóe je je werk doet, maar op je vermogen je aan te passen aan het gestelde voorbeeld. Hoe meer je jezelf de wollige clichétaal van je hogergeplaatsten eigen maakt (“We zetten onze schouders er vol onder!”), hoe eerder ze je zullen geloven en vertrouwen.” Een kleine kanttekening hierbij is wel dat je nooit, onder geen enkele voorwaarde, een functie met verantwoordelijkheid moet aanvaarden. Je zult dan harder moeten werken met als enige tegenprestatie een paar euro's meer, wat in feite een schamel footje zal blijken. Het is een stuk slimmer om bij de

grootste ondernemingen de meest nutteloze banen uit te kiezen - adviseur, expert, onderzoeker of analist. Maier: “Naarmate de functies minder nuttig zijn, is het ook moeilijker om je ‘bijdrage aan het geldscheppend vermogen van de onderneming’ te kwantificeren.” Functies op de werkvloer dien je volgens Maier te mijden als de pest. “Idealiter moet je erop mikken ergens ‘opgeborgen’ te worden. Improductieve banen, vaak staffuncties, zijn onbelangrijk, maar vallen ook buiten de druk van de hiërarchie. Kortom, het zijspoor.” Ben je eenmaal op dat zijspoor beland, dan moet je elke verandering zien te vermijden. Alle mensen die opvallen, worden op een gegeven moment namelijk ontslagen. “Zorg dat je nooit de gang op gaat zonder een stapel dossiers, doe alsof je hard werkt, wees een grijze muis. Echt, je overleeft het wel.” ◀